

gammaldags visor och ballader, t. ex.: *Den jungfru hon g-r sig i rosende lund.* — *Anm.* Presens konj. *Gånge* företräder äfven samma modus och tempus af verbet *Gå.* — *Gångande*, part. pres. Se *Gående*, part. pres. (under *Gå*).

GÅNGARE, m. 3. 1) En, som går (ej åker o. s. v.). *Det var naturligt, att g-na skulle blifva efter de åkande.* — 2) En, som är öfivad att gå fort och lång väg. *Han är en god g.* — 3) a) (i äldre språket och poet.) Passgångare. — b) Häst, med afseende på dess sätt att gå vid ridning. *Den hästen är en god g.*

GÅNGART, m. 3. (geol. o. bergsv.) Benämning på ett ej metalliskt mineral, som utgör större delen af fyllnadsmassan i en gång.

GÅNGBAR, a. 2. 1) Der man kan gå. *En g. stig.* *G. slutning* kallas i topografien den, som har 18° lutningsvinkel och derunder. — 2) Allmänt gångse. *G. sjukdom.* *G-t pris.* *G-t ordspråk.* — 3) Allmänt gällande. *G-t mynt.* — 4) Brukas, för att beteckna, att en maskin o. d. är i det stånd, att den kan gå. *Maskinen är i g-t stånd.* *Sätta i g-t stånd.*

GÅNGBARHET, f. 3. Egenskapen att vara gångbar (utom i bem. 2). *En slutnings g. Ett mynts g. Maskinens g.*

GÅNGBERG, n. 3. (bergsv.) Berg, hvori finnas malmgångar.

GÅNGBORD, n. 3. (skepp.) Sidodelarne af däckets ifrån focmasten till stormasten.

GÅNGBRO, f. 2. eller

GÅNGBRYGGA, f. 1. Bro, brygga, endast gjord att gå öfver, ej för åkande eller ridande.

GÅNGBUD, n. 3. Gående bud.

GÅNGEDAG, m. 2. Benämning på vissa helgdagar, hvilka fordom firades, men nu blifvit indragna. Ursprungligen kallades *G-ar* de sista dagarne näst före Christi himmelfärdsdag, emedan folket då gick omkring sina åkrar och ängar under klockringning och böner, för att erhålla god årsväxt.

GÅNGFYLNING, f. 2. (geol. o. bergsv.) Ämne, som fyller en gång.

GÅNGFÄSTE, n. 4. De delar, som utgöra sjelfva fästet på ett gångjern.

GÅNGFÖNSTER, n. 3. Fönster, som går ända ned till golvet och kan öppnas, så att det äfven kan tjena till dörr.

GÅNGFÖTTER, m. 3. pl. (nat. hist.) Så kallas hos landfåglar sådana fötter, som hafva tre tår framåt och en bakåt.

GÅNGHJUL, n. 3. Se *Tramphjul*.

GÅNGJERN, n. 3. Rörlik fogning, bestående af tvänne metallpjeser, inpassade i hvarandra, och medelst hvilken något, som på detta sätt blifvit vidfäst ett fast och orörligt föremål (t. ex. en vägg) eller hufvudstycket af en pjes (t. ex. en dosa), kan öppnas och röras fram och tillbaka eller upp och ned. *G. på en dörr, ett fönster, en dosa.*

GÅNGJERNBSLAG, n. 3. Beslag, som fasthåller ett gångjern.

GÅNGKLÄDER, m. 3. pl. Benämning på alla en persons klädespersedlar. Säges till skilnad ifrån Sängkläder.

GÅNGLED, m. sing. Utgörandet af dagsverken till kyrkobyggnad, i tur, af alla som bo i socknen.

GÅNGLUCKA, f. 1. Lucka, som går på gångjern och kan öppnas.

GÅNGMALM, m. 3. (bergsbr.) Malm, som finnes i gångar.

GÅNGPENNINGAR, m. 2. pl. Den extra afgift, som betalas utöfver skjutslegan, då ridhäst begagnas eller två personer åka efter en häst.

GÅNGPORT, m. 2. Liten port på en inkörsport, och som endast begagnas af gående.

GÅNGRUM, n. 3. Det rum, hvarinom en maskin har sin gång, arbetar.

GÅNGSPEL, n. 3. Ett slags vindspel, isynnerhet på örlogsfartyg, hvilket begagnas vid bogsering, ankars lättning eller andra arbeten, som fordra en större kraft. Kallas äfven endast *Spel*.

GÅNGSPÅR, n. 3. Spår efter en gångare (bem. 1).

GÅNGSTEN, m. 2. Upphöjd gång på sidorna af gator och vägar. — *Syn.* Trottoar.

GÅNGSTIG, m. 2. Upptrampad stig, som endast begagnas af gående.

GÅNGSTOL, m. 2. Ett slags inrättning, lik en stol, och hvars ändamål är att lättare lära barn att gå.

GÅNGSTÄLLE, n. 4. (pop. o. fam.) Ställe, som någon flitigt besöker.

GÅNGSÅR, n. 3. Sår på fötterna, som fås af för mycket gående.

GÅNGVAD, n. 3. Vad, som kan passeras till fots. Brukas till skilnad ifrån Hästvad.

GÅNGVECKA, f. 1. Den veckan, i hvilken gångedagarne inföllo.

GÅNGVERK, n. 3. (urm.) Verket för rörelsen i ett ur, bestående af trenne särskilda delar, nämligen sjelfva drifkraften, utvexlingarne och regulatoren.

GÅNGVÄG, m. 2. Se *Gångstig*.

GÅNGÄMNE, n. 4. Mineraliskt ämne, som ingår i fyllningsmassan uti en gång.

GÅPÅARE, m. 3. (fam. skämtv.) En, som utan all försyn går på i tal eller handling; oförsynt, närgående, oförsämd frispråkare. — *Syn.* Öfversittare, Menschenfresser.

GÅR. *I g.*, adv. På den dag, som var före den innevarande. *Jag kom först i g. I g. morgons, aftons, middags. I g. natt*, under natten före gårdagen.

GÅR, n. sing. 1) Orenlighet uti inelfvorna på djur. — 2) Se *Var*. — 3) Se *Slipgår*. — Skrefs fordom *Gorr* eller *Gor*.

GÅRA, se *Gara*.

GÅRAKTIG, a. 2. Som liknar går.

GÅRBLANDAD, a. 2. Blandad med var.

GÅRD, m. 2. (af gamla verbet *Gyrda*, kringgård) 1) Stängsel kring en öppen plats, rymd. I denna bem. numera endast brukligt i några sammansättningar, såsom: Gärdesgård, Katsgård, m. fl. — 2) Kringstängd öppen plats, isynnerhet framför ett boningshus. Brukas, utom i denna särskilda bem., mest i sammansättningar, såsom: Ladu-, Höns-, Humle-, Örta-, Man-, Kyrko-, Fiskegård, m. fl. — 3) Egendom på landet med tillhörande jord och åbyggnader. Säges endast om sådana egendomar, som äro satta i mantal, och har ofta samma betydelse som detta ord eller Hemman. *Der äro tio g-ar i byn. Han rår om en g. på landet. En hel, half g.*, helt, halft hemman. — Bildar sammansättningarna Landt-gård, Herrgård, Kungsgård, m. fl. — 4) Bebyggd stadstomt. Bildar sammansättningen Stads-gård. — 5) (naturl.) Ljus ring kring solen, månen eller en stjärna.

GÅRDAG, m. 2. Dagen före den innevarande. Brukas mest i bestämd form. *G-ens nöjen.* — *Ss. G-sarbete, -snöje, -spost*, m. fl.

GÅRDAR, m. 2. pl. (skepp.) Ett slags brassar.